

narodnym žiwjenju svoje wažne město dostałe při wšěch swjedženjach, wjeselach, wobrjadach a wašnjach, dokelž so z nimi narodna pěseń haješe, dokelž z nimi wosebita narodna nastrojowa serbska hudźba a skónčnje tež narodny hudźbniski słowjanski typus: serbski herc so wutwori.

Potajkim by serbskich narodnych hudźbných nastrojow štyri było. Štož rozšěrjenje a trjebanje tutych nastrojow nastupa, praji wo nich Smoleř, zo móžemy je w jich prawej plaćiwosći skoro jeno hišće wokolo Mužakowa nadeńć. Tute słowa su napisane před lětom 1843. Dokelž sym do Łužicy skoro poł sta lět pozdžišo pućował — čas to, w kotrymž duch noweho časa najmóćnišo na wsy so dobywaše —, myslach sebi, zo lědma jedyn tamnych nastrojow nadeńdu a runje tak mało serbskeho herca. Moje nadźije běchu jara snadne.

Ale kak radostnje buch přestapnjeny! Nic jeno zo sym tute nastroje a jich hercow nadešoł (z wuwzaćom jeničkeje tarakawy, kaž pozdžišo powěm), ale je so mi radziło, tež pjaty lužiski hudźbny nastrój nadeńć, kiž je dotal — štož je mi wědomo — njeznaty. Su to małe wěrowanske huslički, wo kotrychž pozdžišo wjacj naspomnju. Z toho wšoho je jasne, zo móžach so, wotjězdžo z Łužicy, nad wuslědkom swojeho pućowanja radować, přetož mało běch wočakował a namakach mnoho, myslil běch sebi, zo su wšě nastroje zašle a namakach nawopak pódla znatych hišće „nowy“ nastroj.

Prjedy hač k jednotliwym nastrojам přeńdu, naspomnju hišće něšto powšitkomnje wo serbskich hercach. Dyrbimy dwojich serbskich hercow rozeznawać. Z přenja woprawdžitych starych serbskich hercow, kotřiž na narodne serbske nastroje hraja, pěstujcy narodne reje a pěsnje. Tući hercy — sława nic jeno Serbow, ale wšěch Słowjanow — bohužel so zhubjuja, woteměraju na wulku škodu Serbow. Džensniši džeń je jich jeno hišće mało.

Z druha su nowiši hercy, na kotrychž jeno z hněwom spominam. Město narodnych nastrojow maju cuze instrumenty, „kosmopolitiske“, město narodnych reji a pěsni pěstuja cuzu hudźbu, z wjetša němsku. Dokelž maju z wjetša swětle mosazne instrumenty, mjenuje lud tutu hudźbu prosće „messing“. Tući